

Sygn. akt VI ACa 1572/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 czerwca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Małgorzata Manowska

Sędzia SA – Małgorzata Kuracka

Sędzia SO (del.) – Agnieszka Owczarewicz (spr.)

Protokolant: – st. sekr. sąd. Ewelina Murawska

po rozpoznaniu w dniu 18 czerwca 2014 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa Spółdzielni Budowlano - Mieszkaniowej (...) w W.

przeciwko (...) Spółdzielni Budowlano - Mieszkaniowej w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 26 lutego 2013 r.

sygn. akt XXV C 850/12

I oddala apelację;

II zasądza od Spółdzielni Budowlano - Mieszkaniowej (...) w W. na rzecz (...) Spółdzielni Budowlano – Mieszkaniowej w W. kwotę 5.400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VI ACa 1572/13

UZASADNIENIE

Powódka Spółdzielnia Budowlano - Mieszkaniowa (...) w W. w pozwie z 26 kwietnia 2012 r., przeciwko pozwanej (...) Spółdzielni Budowlano - Mieszkaniowej w W., wniosła o zasądzenie kwoty 971.840 zł z odsetkami i kosztami procesu tytułem równowartości 40% ceny uzyskanej z tytułu zniesienia, postanowieniem Sądu Rejonowego dla Warszawy Woli, współużytkownika wieczystego gruntu powierzchni 5802 m² i nr działki (...).

Pozwana Spółdzielnia, w sprzeciwie od wydanego w sprawie nakazu zapłaty, wniosła o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z 26 lutego 2013 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo i rozstrzygnął o kosztach procesu. Swoje rozstrzygnięcie oparł na następującej podstawie faktycznej i prawnej.

Sąd ustalił, że na podstawie uchwały nr (...) Zebrania Przedstawicieli (...) Spółdzielni Budowlano - Mieszkaniowej w W. z 23.06.1990 r., dokonano podziału tej Spółdzielni i wydzielono nową spółdzielnię tj. Spółdzielnię Budowlano Mieszkaniową (...). W załączniku do przedmiotowej uchwały ustalono, że prawa użytkowania wieczystego gruntów związanych z wydzielającym się osiedlem podlegają przekazaniu do nowej spółdzielni wraz z zasobami. Nie dotyczyło to jednak części gruntów objętych programem inwestycji, między innymi działki (...). W uchwale nr (...) Zebrania Przedstawicieli poczyniono ustalenia dotyczące gruntów będących w użytkowaniu wieczystym (...), oraz ustalono, że określone zasady rozliczeń pomiędzy (...) a nowopowstałymi spółdzielniami są obowiązujące, chyba że w drodze umowy między zarządami i radami nadzorczymi (...) i innych spółdzielni strony postanowią inaczej.

Spółdzielnia Budowlano - Mieszkaniowa (...) w W. nie była nigdy właścicielem ani też użytkownikiem wieczystym działki (...), a działka ta nie została wymieniona w planie podziału składników majątkowych do uchwały o podziale spółdzielni.

Zgodnie z pierwotną intencją Rady Nadzorczej (...) oraz Zebrania Przedstawicieli wyrażoną w uchwałach Rady Nadzorczej nr (...) i (...) oraz Zebrania Przedstawicieli z dnia 26.03.1990 r. po zrealizowaniu planu inwestycyjnego objęte nim nieruchomości miały zostać przekazane do (...).

Bezsporne pomiędzy stronami było, że zamierzeń inwestycyjnych nie zrealizowano, zaś 18 marca 1998 r. (...) Spółdzielnia Budowlano- Mieszkaniową zawarła z powodową spółdzielnią porozumienie dotyczące podziału przychodów ze sprzedaży prawa użytkowania wieczystego gruntu o powierzchni 5,802 m⁽²⁾ oznaczonego jako działki ewidencyjne (...). Porozumienie to zostało podpisane przez zarządy obu Spółdzielni. Po podpisaniu tego porozumienia zostały podjęte uchwały Zebrania Przedstawicieli (...) oraz Zebrania Przedstawicieli (...) zezwalające na sprzedaż tego prawa.

Uchwałą nr (...) z dnia 1 grudnia 2001 r. Zebranie Przedstawicieli (...) Spółdzielni Budowlano - Mieszkaniowej dokonało ponownego podziału tej Spółdzielni, w wyniku którego powstało 9 nowych spółdzielni. W uchwale podziałowej ustalono, że majątek wspólny (...) podlegający podziałowi staje się współwłasnością wszystkich spółdzielni powstających w wyniku podziału oraz (...) albo podlega rozliczeniu między spółdzielniami.

Prawo powódki do otrzymania, na podstawie § 3 porozumienia z 18 marca 1998 r. zawartego pomiędzy (...) a (...), kwoty pieniężnej stanowiącej równowartość 40 % wartości prawa użytkowania wieczystego działki nr (...), nie zostało ujęte w planie podziału składników majątkowych praw i zobowiązań, stanowiącym załącznik nr 12 do uchwały nr (...) Zebrania Przedstawicieli (...) z 1.12.2001 r., w przedmiocie podziału, w wyniku którego powstała SM (...).

W wykonaniu porozumienia z 18 marca 1998 r., pozwana zbyła 13 grudnia 2002 r. prawo wieczystego użytkowania działki ewidencyjnej nr (...) i z tytułu tej transakcji dokonała zapłaty na rzecz powódki kwoty stanowiącej 40% uzyskanej ceny.

W oparciu o powyższe ustalenia, Sąd Okręgowy wskazał, że porozumienie z 18 marca 1998 było nowacją zobowiązania z 23 marca 1990 r., zawierającego oświadczenie woli uprawnionego organu (...) określającego zasady objęcia prawa użytkowania wieczystego działki (...), po zrealizowaniu planu inwestycyjnego.

Wobec niewyrażenia zgodny na przedmiotowe porozumienie przez Zgromadzenie Przedstawicieli (...), porozumienie to nie daje podstawy do formułowania roszczeń, gdyż stanowi naruszenie art. 108 prawa spółdzielczego.

Na marginesie Sąd Okręgowy wskazał, że porozumienie z 18 marca 1998 r., było nieważną czynnością prawną z uwagi na naruszenie art. 38 § 1 ust. 4 ustawy prawo spółdzielcze, zgodnie z którym walne zgromadzenie ewentualnie zebranie przedstawicieli - (art. 37 § 2 ustawy prawo spółdzielcze), było organem wyłącznie uprawnionym do podjęcia decyzji o sposobie podziału przychodu spółdzielni, jakim, zdaniem sądu, były środki uzyskane ze sprzedaży wieczystego użytkowania.

Przedmiotowe rozstrzygnięcie zaskarżyła w całości powódka zarzucając mu naruszenie art. 233 § 1 k.p.c., polegające na dokonaniu błędnej oceny dowodów tj. uznanie, że:

- załącznik nr 1 do uchwały podziałowej z dnia 23 czerwca 1990 r. zawiera w pkt. 7 prawnie wiążące oświadczenie woli uprawnionego organu (...) Spółdzielni Budowlano Mieszkaniowej w W. w zakresie podziału przedmiotowej nieruchomości;
- podpisanie przez strony porozumienia z 18 marca 1998 r. w przedmiocie podziału zysków ze zbycia prawa użytkowania wieczystego stanowiło nowację zobowiązania zaciągniętego wcześniej w uchwale podziałowej (...) z dnia 23 czerwca 1990 r.;
- zawarcie porozumienia, dotyczącego podziału przychodów uzyskanych ze sprzedaży prawa użytkowania wieczystego jest czynnością prawną zastrzeżoną pod rygorem nieważności do kompetencji Zebrania Przedstawicieli (Walnego Zgromadzenia) członków spółdzielni;
- po stronie pozwanej (...) brak jest zgody organu uprawnionego do podjęcia decyzji o zbyciu działki ewidencyjnej nr (...);
- pominięcie dowodu z dokumentu w postaci aktu notarialnego sporządzonego w dniu 13.12.2002 r. przed notariuszem J. H. (Rep. A. (...)) w wyniku którego, na podstawie zawartego przez strony porozumienia z 18 marca 1998 r., pozwana (...) przekazała na rzecz powódki kwotę 687.274 zł tytułem należnego powódce udziału w sprzedaży działki objętej porozumieniem.

Skarżąca zarzuciła również naruszenie art. 48 § 2 ustawy z dnia 16 września 1982 r. prawo spółdzielcze poprzez jego niezastosowanie co wiąże się z bezpodstawnym przyjęciem przez Sąd Okręgowy, że poprzez samo zamieszczenie określonego postanowienia w uchwale Zebrania Przedstawicieli (Walnego Zgromadzenia), postanowienie to zostaje zastrzeżone do wyłącznej kompetencji tego organu i tylko ten organ może podjąć prawnie skuteczną uchwałę o jego zmianie oraz art. 38 § 1 pkt. 4 ustawy z dnia 16 września 1982 r. prawo spółdzielcze poprzez jego błędne zastosowanie polegające na uznaniu, że przepis ten ma zastosowanie w stosunku do przychodów uzyskiwanych przez spółdzielnię w trakcie roku obrachunkowego.

Wskazując na powyższe powódka domagała się zmiany wyroku i uwzględnienia powództwa w całości, ewentualnie uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Dodatkowo na rozprawie apelacyjnej strona powodowa uzupełniła zarzuty apelacyjne o naruszenia art. 108 §2 pkt 3 prawa spółdzielczego oraz art. 111 prawa spółdzielczego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja nie jest zasadna i nie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszym rzędzie należy odnieść się do zarzutu naruszenia art. 233 k.p.c. Skarżący upatruje naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów przez sąd I instancji poprzez dokonanie nieprawidłowej, zdaniem skarżącego, oceny treści załącznika do uchwały podziałowej z 23 czerwca 1990 roku oraz porozumienia dotyczącego podziału przychodów ze sprzedaży wieczystego użytkowania. Zdaniem skarżącej naruszenie przedmiotowej normy prawnej polegało na ustaleniu, że wyżej wskazane porozumienie stanowiło nowację uchwały z 1980 roku. W tym miejscu należy przypomnieć, że art. 233 k.p.c. reguluje jedynie kwestię oceny wiarygodności i mocy (wartości) dowodowej przeprowadzonych w sprawie dowodów, a nie poczynionych ustaleń faktycznych, czy wyprowadzonych z materiału dowodowego wniosków. Naruszeniem tego przepisu nie jest także pominięcie przez sąd przy wyrokowaniu określonej okoliczności faktycznej, nawet jeżeli strona uważa ją za istotną dla rozstrzygnięcia sprawy (porównaj wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2003 r., II CK 293/02). Postawiony przez skarżącą zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. nie może być uznany za trafny, albowiem w ten sposób wdaje się ona w polemikę z sądem I instancji odnośnie do

konsekwencji prawnych jakie sąd ów wyprowadza z ustalonego stanu faktycznego. Powołany przez skarżącą zarzut nie może stanowić skutecznej podstawy apelacyjnej, sąd bowiem wszystkie powołane przez nią dowody uznał za wiarygodne jednakże wyciągnął z przedmiotowych dowodów odmienne skutki prawne. Tym samym odwoływanie się do zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie mogło okazać się skuteczne. Reasumując, dokonanie przez sąd oceny treści załącznika nr 1 oraz porozumienia, w aspekcie przepisów o odnowieniu zobowiązań, nie podlega badaniu w kontekście naruszenia prawa procesowego lecz materialnego. Analogicznie, ustalenie normatywnego zakresu kompetencji organów spółdzielni, również nie jest przejawem oceny dowodów.

Zupełnie niezrozumiałym, jest zarzut postawiony sądowi I instancji, jakoby sąd ów uznał, że pod stronie pozwanej (...) brak jest zgody organu uprawnionego do podjęcia decyzji o zbyciu działki ewidencyjnej nr (...), w sytuacji gdy z treści uzasadnienia sądu I instancji wynikają zupełnie odmienne ustalenia (uzasadnienie k.169)

Prawidłowo również w poczynionych ustaleniach, sąd I instancji pominął okoliczność sprzedaży prawa wieczystego użytkowania innej nieruchomości (działki o nr ewidencyjnym (...)), udokumentowaną w akcie notarialnym sporządzonym 13.12.2002 r. przed notariuszem J. H., albowiem nie dotyczyła ona przedmiotowej sprawy.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Apelacyjny uznał zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. za chybiony, przyjmując ustalenia stanu faktycznego sądu I instancji za własne.

Zasadniczą przesłanką oddalenia powództwa było ustalenie przez sąd niezgodności porozumienia z 18 marca 1998 r. w przedmiocie podziału zysków ze zbycia prawa użytkowania wieczystego z art. 108 § 2 pkt 3 ustawy prawo spółdzielcze.

Zgodnie z wyżej wskazanym przepisem, obowiązującym w dacie podjęcia uchwały o podziale, spółdzielnia może podzielić się na podstawie uchwały walnego zgromadzenia podjętej większością 2/3 głosów w ten sposób, że z jej wydzielonej części zostaje utworzona nowa spółdzielnia. Uchwała o podziale spółdzielni powinna zawierać między innymi zatwierdzenie sprawozdania finansowego spółdzielni i planu podziału składników majątkowych oraz praw i zobowiązań. (art. 108 §1 i §2 ust 3 prawa spółdzielczego). Skoro zarówno w dacie podejmowania uchwały o podziale, jak i w dacie zawierania porozumienia, ustawodawca nakazuje zamieszczenie planu podziału składników majątkowych oraz praw i zobowiązań spółdzielni w uchwale o podziale spółdzielni, należy stwierdzić, że jedynie organ ten jest władny do określenia praw i obowiązków obu spółdzielni związanych z powstawaniem nowej spółdzielni. Należy zatem odpowiedzieć na pytanie co było przyczyną zawarcia porozumienia z 18 marca 1998 r. w przedmiocie podziału zysków ze zbycia prawa użytkowania wieczystego. W ocenie sądu odwoławczego, pierwotną podstawą do zawarcia przedmiotowego porozumienia był właśnie podział spółdzielni. Z treści samego porozumienia jednoznacznie wynika bowiem, że zostało ono zawarte w wyniku zmiany decyzji odnośnie do planów inwestycyjnych określonych w uchwale podziałowej. W tym miejscu należy zgodzić się ze skarżącą, że zastosowanie instytucji nowacji do przedmiotowego stanu faktycznego nie jest prawidłowe, jednakże, wobec trafnej wykładni art. 108 prawa spółdzielczego, powyższe uchybienie pozostaje bez wpływu na treść rozstrzygnięcia. Skoro ustawodawca określenie składników majątkowych praw i obowiązków spółdzielni zastrzegł do kompetencji walnego zgromadzenia (zgromadzenia przedstawicieli) tylko organ ten mógł podjąć skuteczną uchwałę w tym przedmiocie. Przeciwna wykładnia prowadziłaby do wniosku, że zasady podziału majątku spółdzielni i określanie praw i obowiązków stron mogłyby być w każdym czasie zmienione przez zarząd spółdzielni.

Taka interpretacja nie daje się pogodzić z celem normy art. 108 prawa spółdzielczego, który wyłączne kompetencje w tym zakresie zastrzega dla walnego zgromadzenia (zgromadzenia przedstawicieli). Tym samym fakt wyrażenia zgody na sprzedaż prawa wieczystego użytkowania pozostaje bez wpływu na ocenę skuteczności porozumienia z 18 marca 1998 roku.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 111 prawa spółdzielczego należy wskazać, że roszczenie o wypłatę 40 % ceny uzyskanej ze sprzedaży prawa wieczystego użytkowania gruntu nie było wpisane do planu podziału (co jest bezsporne), tym samym również ten zarzut należy uznać za chybiony.

Wobec wyznaczenia kompetencji dla walnego zgromadzenia (zgromadzenia przedstawicieli) do podejmowania uchwały w przedmiocie ustalenia podziału majątku pomiędzy spółdzielniami i zmiany tych ustaleń przez normę z art. 108 prawa spółdzielczego, zarzut naruszenia treści art. 48 § 2 prawa spółdzielczego nie może być uznany za trafny.

Należy zgodzić się natomiast z zrzutem naruszenia art. 38 § 1 pkt 4 prawa spółdzielczego, gdyż w istocie norma ta ma zastosowania do podziału nadwyżki bilansowej, nie zaś przeznaczenia przychodu z określonej transakcji na zaspokojenie ewentualnych zobowiązań spółdzielni. Mając jednakże na uwadze, że nie przedmiotowa norma prawna legła u podstaw oddalenia powództwa, uchybienie to nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, zatem nie daje podstawy do zmiany wyroku.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

Na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. oraz art. 391 k.p.c., sąd II instancji rozstrzygnął o kosztach postępowania apelacyjnego. Na kwotę zasądzonych od powódki kosztów procesu składa się wynagrodzenie radcy prawnego obliczone stawnie do treści § 12 ust. 1 pkt 2 w zw. z 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity Dz.U z 2013 r. poz. 490).